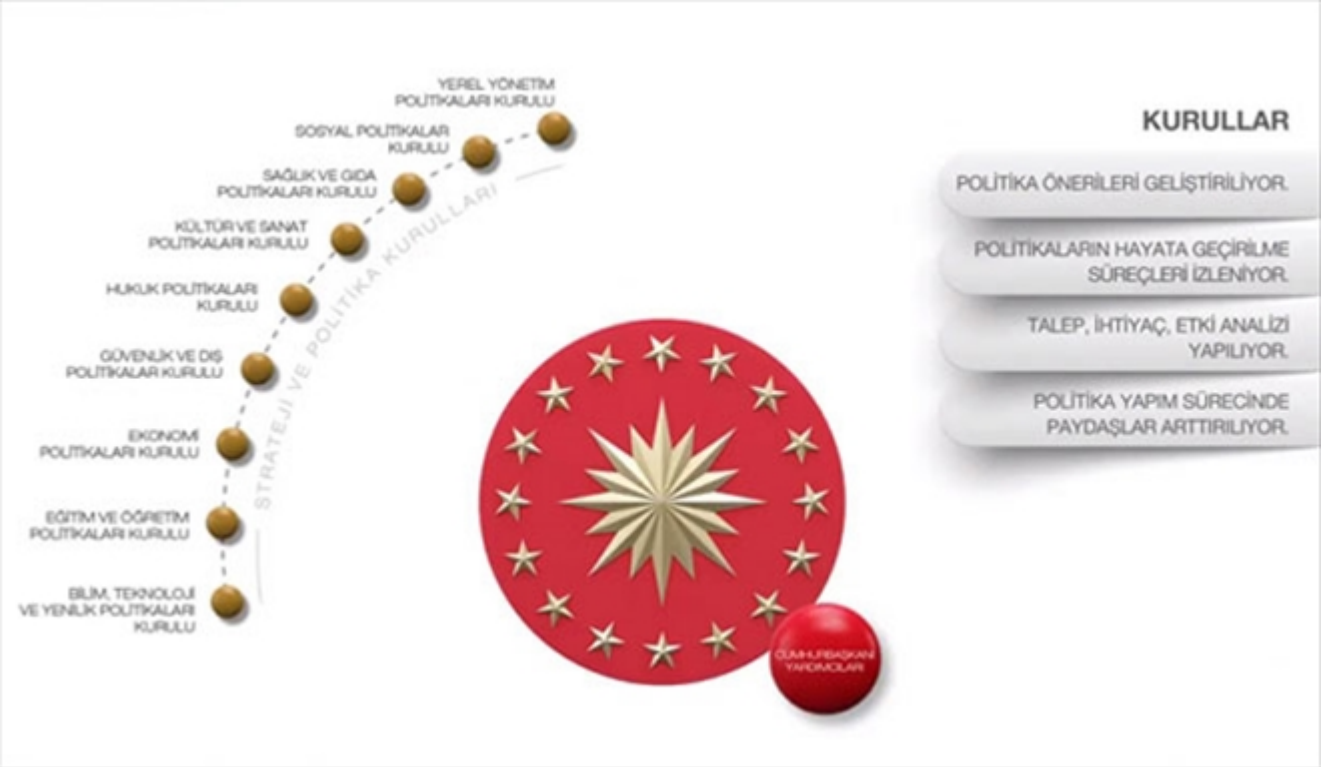
Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları Ne Yapıyor?

Cumhurbaşkanlığı (CB) yönetim sistemine geçerken, her vatandaş gibi bizler de heyecanlandık ve yeni modelin ülkemizin kalkınmasında beklenen ivmeyi sağlamasını canı gönülden diledik. Yeni sistemin fiilen başladığı Temmuz 2018'den bugüne kadar yaşanan tecrübeleri, olumlu ve olumsuz etkilere yönelik tespitlerimi, sistemin daha da iyileştirilmesi için yapıcı katkıda bulunmak üzere paylaşmak istedim. Bu konudaki yazılardan ilki için Cumhurbaşkanlığı Politika Kurullarını seçtim.

Yüksek lisansını yerel yönetimlerde, doktorasını sağlık yönetiminde yapan, halen bir sendikanın il yöneticisi olarak aktif STK faaliyetleri süren birisi olarak, görüş ve düşüncelerimi yayınlama hakkım olduğuna inanıyorum.

Politika kurullarını irdelemeden önce, eski parlamenter sistem ve Başbakanlık kabine modelinin temel özelliklerinden kısmen bahsetmek gerekir. O sistemde de CB makamı vardı ama, icraattan ziyade temsil işlevi ile devlet kurumları arasında koordinasyon görevi ön plana çıkıyordu. İcraat ve yasama organlarının tepesinde onay makamı rolü barizdi. Yargı erkine kısmen mesafeli ve devlet adına hami konumdaydı. Bakanlar Kurulunun icraatları konusunda ise yetkileri sınırlıydı.

Kabineyi kuran Başbakanın milletvekili olması şarttı, bakanlar da genellikle milletvekillerinden veya nadir durumlarda vekil şartlarını sağlayan vatandaşlardan seçiliyordu. Devletin, gelecek dönemlerdeki genel icraat ve uygulama konuları, 1960-2011 yılları arasında görev yapan Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından belirleniyordu. Bakanlıklar; DPT ve benzeri yapıların, kongre ve çalıştayların raporlarını dikkate alarak, kendi politikalarını ve planlarını kurgulayıp icra ediyordu. Planlar ve icra sistemleri üzerinde Bakanlıkların yetkisi çok fazla olduğu için, her bakan atamasında köklü sistem ve plan değişimleri yaşanabiliyordu. Örneğin, zaten Fulbright Sözleşmesi ile ABD hegemonyası altında kalan Milli Eğitim sistemimiz, yıllarca yaz-boz tahtasına dönerek, nesillerin mahvına, sağlıksız ve verimsiz eğitimin yapılmasına neden olmuştur.

CB modeline geçildikten sonra, kabinenin vekillerden kurulma ve Meclisten güvenoyu alma şartları kalktığı için tam bir özgürlük ve kolaylık sağlandı. Bakanların üzerindeki meclis ve vekili oldukları yöre halkının beklentili baskıları da sona erdi. Herkesin gözlemlediği bu durumun dışında tespit ettiğim hususlar da şunlardır:

– Bakanların sadece CB tarafından seçilip atanması özgürlükle beraber büyük bir baskıyı da getirmiştir. Görev süresi belirsiz ve güvencesiz Bakanların bütün dikkatleri işlerini mükemmel yapmak yerine, vazifede tutunmak, CB makamı ile ters düşmemek, çok katılmasa da verilen komutları eksiksiz gerçekleştirmeye çalışmak ve dayanamadığı noktada "görevden affını" istemekle sonuçlanmıştır. Daha önce devletin en üst düzey bürokratları müsteşarlardı. Şimdi Bakanlar oldu ama, müsteşarlar kadar bile koruma ve güvenceleri yok artık!

– Yeni sistemde bakanlık bürokratları aşırı güçlenmiştir. Görev süresi belirsiz ve güvencesiz bakanları yönlendirmek, diledikleri düzenlemeleri kabul ettirmek, teşkilata ve bazen de sektöre yabancı kalan bakanların acemilik döneminde kararlarında gizli söz sahibi olmak gibi neticeleri görüyoruz. Bürokrasiyi azaltmak ve etkisini kırmak istenirken tam tersi bir durum yaşanmıştır sanki.

– Eski dönemde hiç olmazsa Milletten gelen baskı ve taleplerin doğrultusunda, bazen aşırıya kaçsa da vekillerin bakanlık icraatları ve yatırımları üzerinde yönlendirme etkisi ve taleplerinin karşılanması ile vatandaş memnuniyeti söz konusu olabiliyordu. Şimdi bakanların bağımsızlığı nedeniyle, vekiller ile aralarındaki diyalog kopma noktasına gelmiş, telefonlara cevap vermeye, meclise gelip izahat yapmaya üşenen kibirli tavırların doğmasına, milletin devletle olan iletişiminin bozulmasına neden olunmuştur. Bakanlar üzerindeki bu baskı boşluğunu dolduranlar ise, özel şirketler, kulis organizasyonları ve onların yönlendirdiği bürokratlar olmuştur. Son zamanlarda yaşanan gelir ve rant paylaşımlarındaki haksızlıkların, belli şirketlerin ve odakların anormal kayrıldığı görüntülerinin bir nedeni de bu olsa gerek kanaatindeyim.

CB modeline geçilirken büyük bir övgü ile bahsedilen, devletin kurumsal politikalarının geliştirilmesinde adeta alanlarında mütehassıs birer DPT gibi çalışacakları anlatılan CB Politika Kurulları ne oldu?

Hemen cevabını vereyim: Emekli siyasetçiler, torpilli akademisyenler ve ünlüler kulübü oldu her birisi! Kurul üyelerine ve başkan vekillerine bakınca durumları hemen anlaşılıyor çünkü.

Bu yazıya hazırlanırken, CB Politika Kurullarının resmi web sitelerine girmek, icraat veya raporlarının halka açık kısımlarını okumak istedim. Ancak özel siteleri olmadığı gibi, CB ana sitesindeki menülerde bile başlıkları ve sayfaları hiç yoktu! Bulabildiğim tek şey genel tanıtım broşürleri ve üyelerin resmi atama kararları oldu.

CB Politika Kurullarının adeta birer terzi gibi, alanlarında yürütülecek politika ve eylem planlarını hazırlamaları, bunları yaparken ilgili kurumlar ve STK'lar ile adil ve objektif etkileşimde bulunmaları, sonuç raporlarını CB makamına sunup onayladıktan sonra, yürütebilecek bakanlık ve teşkilat modellerinin ana kurgusuna çalışmaları, hatta ideal bakan özelliklerini ve yönetim ekiplerini tanımlayarak, doğru kişilerin atanmasında CB'na yardımcı ve yük alıcı olmaları gerekirdi.

Belli ki bunların neredeyse hiçbirisini yapmıyorlar!

Yapsalardı, toplumdan yükselen sosyal çöküntü feryatlarını duyar ve aile temelli politikaların acilen revize edilmesini sağlarlardı!

Yapsalardı, aile ve sosyal politikalar bakanlığına bekar, çocuksuz, feminist ve avukat bir hanımefendinin atanmasına en başta onlar, usulüne uygun şekilde itiraz ile hakkı ifade ederlerdi!

Yapsalardı, domuzun girmediği bir alan ve ürün kalmamışken, gıda güvenliğini ve Müslümanların helal beslenme hakkını savunurlar, kurulduğundan beri ölü gibi sessiz ve etkisiz kalan Helal Akreditasyon Kurumunu işlevsel hale getirir, helal gıdayı keyfi değil zorunlu bir zemine çekerlerdi!

Yapsalardı, eğitimden ABD işgalini kaldırır, ateist ve deist nesiller yetiştiren müfredatın acilen düzeltilmesini sağlarlardı!

Yapsalardı, ekonomideki korkunç dengesizliğe tepkisel değil sistematik kalıcı önlemler aldırır, halkın korkunç fakirleşmesine fırsat vermezlerdi!

Yapsalardı, EYT, süresiz nafaka, genç evlilik, 6284 sayılı iftira yasası gibi kronik sorunlara en azından market poşeti kadar değer verilmesini sağlar, her şeyi içerebilen ama halkın temel sorunlarına bir türlü yer vermeyen hukuk reform paketlerine bunları da sokarlardı!

Yapsalardı, Tarım ve Orman, Çevre ve Şehircilik gibi birbirine düşman bakanlık teşkilatlarının kurulmasına engel olur, Orman ve Çevre gibi hassas alanların rant kulislerine kurban edilmesine fırsat vermezlerdi!

Yapsalardı, sağlık hizmetlerinin sadece hastane açmakla sınırlı olmadığını bilir, halkın hastane kapılarına yığılmalarını önler, birinci basamak ve koruyucu sağlık hizmetlerinin tekrar güçlenmesine çalışırlardı!

Yapsalardı, yerel yönetimlerin giderek güçsüzleşmesine, yetki ve icraatların merkezi bakanlık teşkilatlarına çekilmesine itiraz ederlerdi!

Velhasıl, CB Politika Kurullarının beklenen fayda ve icraatları gösteremediğini, hatır gönül ilişkileriyle atanan ve maaş alınan eskinin KİT yönetimlerine döndüğünü, üzülerek ifade etmek zorundayım. Bu kurulların beklenen görevleri yapmamaları, en başta Sayın CB üzerindeki yükü anormal arttırıyor ve doğal olarak hatalı kararlar alabilmesine yol açıyor. Bu kurullarda ve bakanlıklarda yanlışa yanlış diyebilen yetkililer de pek olmadığı için, yanlış kararlar resmi politikalara dönüşebiliyor. Bu facialara en güzel örnekler, aile ve sosyal politikalardır. Bir ülkenin bakanı “bu yıl hedefimiz erkekler” diyebiliyorsa bunun olumsuz etkisini ve seçimlerde faturasını ödeyecek olan da yine CB makamıdır.

Kamuya yansıyan bilgi ve görüntü bu şekildedir. Bilmediklerimin daha güzel çıkması, bildiğim yanlışların da en kısa zamanda düzelmesi dileklerimle arz ederim.